

Qarrrsiluni.

Under en Storm i Beringsstrædet havde vi søgt Læ under den høje Klippeø Lille Diomedes og laa nu til Ankers lige foran Eskimohusene, der var bygget op paa Fjeldskrænterne, mere som Søfuglere end som Menneskeboliger. Jeg var gaaet i Land for at hilse paa Mændene, der er berømt for deres dristige Sømandsskab, da jeg pludselig fik Øje paa et Hus, der var rejst helt ude paa en Skrænt, højere og stateligere sat op end alle de andre Bygninger. Man fortalte mig, at det var *qagsse*, Bopladsens gamle Festhus, der nu beboedes af Stammens ældste Kvinder. Folk vidste allerede, hvor gerne jeg lyttede til gamle Æventyr og Sagn, og en Kone tilbød at føre mig ind til Bopladsens Orakel. Jeg ønskede intet hellere, og vi fulgtes ad.

Vi kravlede ind ad en mørk Husgang, der ligefrem lugtede af Fortid; det var en lang Husgang, opført saa uregelmæssigt, at store Klippestykker overalt sprang frem og stillede sig i Vejen, ganske som om hver af dem havde sin særlige Historie, vi først skulde høre. Omsider naaede vi frem til *katak*, der er Indgangen til Opholdsrummet, et simpelt Hul midt i Gulvet, lige stort nok til, at man kunde bore sig op igennem det ved at sætte Fødderne op paa de Stentrin, der var lagt til Rette, der hvor Husgangen endte. Vi kom nu ind i det mærkelige Rum, der var saa stort, at man kunde kalde det en Hal. Vægge og Loft var beklædt med groft skaaret Drivtømmer, der var fisket op fra Havet, sære Træstammer, der endnu havde Bølgernes Rytme i deres blankslidte Linier. Gulvets Planker var saa svære, at man øjeblikkelig forstod, at det, man traadte paa, var skabt til at bære festglade Mennesker. En Briks løb langs med alle Rummets fire Vægge, og den var saa smal, at den virkede mere som en Hylde end som Soveplads. Hen over Væggene hang lange Dansehandsker, smykkede med røde, hvide og gule Stumper af Hvalrostand, blandet med rødgyldne Opstoppere af Søpapegøjer. Grotteske Masker skar Ansigt og grinede fra alle Hjørner, anbragt mellem Tamburiner, der var betrukne med Skind af udspilede Urinblærer. Overalt, hvor der blot fandtes en Revne i Tømmeret, var der stukket Danseringe og Fjerprydelser ind, alt dette, som kun brugtes ved de store Gilder, der nu blev mere og mere sjældne. Men Husets Tømmer virkede som et mandigt Bifald til alle disse hedenske Festprydelser, der nu, efter at en reformivrig Skolelærer havde nedsat sig paa Øen, havde mistet deres Magt over Sindene.

Først da vore Øjne havde vænnet sig til Halvlyset, opdagede vi helt oppe i det inderste Hjørne en Skikkelse, der laa sammenrullet i nogle Skind. Det var Majuaq (Stigen), der tilbragte sine sidste Dage i tre Spæklampers Hede, medens tre unge Kvinder sad med deres syarbejde ved hver af Lamperne.

Dette var i de nye Tidens Aand: Festhuset var ikke længere Mændenes Klubhus, men Systue for ensomme Kvinder.

Med varsom Ærbødighed vækkede min Ledsager den gamle Majuaq og hviskede hende i Øret: ' "Her er en Mand, som ikke er nogen Missionær, heller ikke nogen Handelsmand, men en Mand, der kun beder dig fortælle ham lidt om de Mennesker, der levede i vort Land, inden de hvide Mænd indførte deres Skikke."

Gamle Majuaq var vaagen lige med det samme; men hun ryster paa Hovedet og siger:

"Hvorledes skal jeg tale til en Mand, der ikke forstaar vort Sprog?" "Han siger, han er en af vore egne," svarer min Vejviser.

Majuaq rejser sig nu halvt overende og undersøger mig nysgerrigt.

"Hvor kommer du fra?"

"Fra et Land, der ligger mere end tre Vintres og tre Somres Rejse fra din Boplads."

Majuaq mønstrer mig med et fjernt Blik og sætter sig nu helt op, inden hun igen tager til Orde:

"Du har hvid Mands Ansigt, men vor Tunge. Fortæl mig da, hvorfor Folk af vor Stamme rejste saa langt bort for at finde nye Bopladser."

"Ingen kan sige det. Det skete for mange, mange Slægtled siden, dengang alt var anderledes end nu, og i de Tider, da man endnu maatte kæmpe med fjendtlige indianere. Maaske brød man op, fordi man ønskede at jage i Fred."

"Jasaa, det forstaar jeg. I min Ungdom var man endnu bange for Indianerne og førte Krig med dem. Mange søgte ud af Skovene og ned til Havet. Thi man siger, at indianerne altid var bange for de Steder, hvor de ikke kunde lægge sig i Baghold. Derfor blev de i Skovene og havde Angst for det aabne Hav. Men sig mig, hvor længe bliver du hos os? Det tager Tid, om jeg skal fortælle. Min Stemme er svag og min Tunge slap. Jeg ved meget, men jeg taler langsomt."

"Jeg ved ikke rigtig, hvor længe," svarede jeg; for jeg turde ikke sige hende, at vi var tvungne til at fortsætte vor Rejse, saa snart det igen blev godt Vejr. Jeg forstod allerede, at Majuaq var grundig som en vis Lærd, der vil til Bunds, om der virkelig skal tales Historie. Og hun svarede ogsaa:

"Den, der ikke ved, naar han skal rejse, har ikke Hastværk. Det er godt. Men først maa jeg tænke, thi vi Gamle har en Skik, som hedder qarrtsiluni."

"Hvad er qarrtsiluni'?"

"Det skal jeg nu fortælle dig, men mere faar du heller ikke i Dag."

Og nu fortæller Majuaq under store Haandbevægelser, uafbrudt svingende med sine krogede Arme:

"I gamle Dage fejrede vi hvert Efteraar store Fester for Hvalens Sjæl, og disse Fester skulde altid aabnes med nye Sange, som Mændene satte sammen. Aanderne skulde paakaldes med friske Ord; slidte Sange maatte aldrig benyttes, naar Mænd og Kvinder dansede og sang for at hylde det store Fangst dyr. Og da havde vi den Skik, at i den Tid, Mændene fandt deres Ord frem til disse Hymner, skulde alle Lamper slukkes. Der skulde være mørkt og stille i Festhuset. Intet maatte forstyrre, intet adsprede. I dyb Tavshed sad de i Mørke og tænkte, alle Mænd, baade gamle og unge, ja, selv de mindste Smaadrenge, blot de var saa store, at de kunde tale. Denne Stilhed var det, vi kaldte qarrtsiluni, der betyder, at man venter paa noget, der skal briste.

Thi vore Forfædre havde den Tro, at Sangene fødes i denne Stilhed, medens alle kun anstrenger sig for at tænke smukke Tanker; da bliver de til i Menneskenes Sind og stiger op som Bobler fra Havets Dyb, Bobler, der søger Luft for at briste. Saaledes bliver de hellige Sange til."

Det var alt, hvad Majuaq kom til at fortælle mig. I Nattens Løb stillede Vinden af, og vi fortsatte vor Rejse.

Men under et kort Møde og i et eneste Ord gav hun mig sin simple Vurdering af den ydmyge Alvor, der skal til, om man virkelig vil give andre Del i noget, som kommer fra Menneskesindets hellige Dyb.

Qarrtsiluni.

Lad dette da blive en gammel, naiv og uvidende Eskimokvindes Budskab til alle, der vil fortælle deres Medmennesker noget i Bøger, i Billeder, i Sten eller hvilken som helst anden Form for Kunst. Bedre Motto for sit Arbejde kan ingen faa.

---oooOOOooo---

Genfortalt af Knud Rasmussen fra hans femte Thuleekspedition, ogsaa kaldet den store slæderejse.